

۶۵ - قوای ادراکیّه انسانیّه

و نیز از حضرت عبدالجہاء در کتاب مفاوضات است. قوله الحکیم: "در انسان قوای خمسہ ظاہرہ جسمانیّه موجود و این قوی واسطہ ادراک است یعنی باین قوای خمسہ انسان کائنات جسمانیّه را ادراک کند قوہ باصرہ ... قوہ سامعہ ... و قوہ شامہ ... و قوہ ذائقہ ... و قوہ لامسہ. و همچنین انسان قوای معنویہ دارد قوہ متخیلہ ... و قوہ متفکرہ ... و قوہ مدرکہ ... و قوہ حافظہ ... و واسطہ میان این قوای خمسہ ظاہرہ و قوای باطنہ حس مشترک است یعنی در میان قوای باطنہ و قوای ظاہرہ توسط نماید و قوای ظاہرہ آنچه احساس نموده گرفته بقوای باطنہ دہد ... مثلاً بصر ... این گل را بیند و احساس کند و این احساس را بقوہ باطنہ حس مشترک دہد. حس مشترک این مشاہدہ را بقوہ متخیلہ تسلیم نماید. قوہ متخیلہ این مشاہدہ را تخیل و تصوّر کند و بقوہ متفکرہ رساند و قوہ متفکرہ در آن تفکر نماید و بحقیقتش پی برد. پس بقوہ مدرکہ تسلیم کند و قوہ مدرکہ چون ادراک نمود صورت آنشیئی محسوس را بحافظہ تسلیم نماید و قوہ حافظہ حفظ نماید."